

INTERDISCIPLINARITATEA ȘI ROLUL EI ÎN FORMAREA UNEI PERSONALITĂȚI CULTURALE DESCHISE

*Explorarea capacității infinite de a se mira a
conștiinței umane este condiția regăsirii unei lumi
fermecate¹*

Scopul articolului este acela de a argumenta importanța abordării multi/inter și chiar transdisciplinare în sistemul educațional. Perspectiva asupra întregului nu va fi niciodată posibilă prin tratarea fragmentară a lumii. Preocupările și cercetările de tip interdisciplinar nu sunt deloc recente în cultura românească, acestea fiind identificate începând cu operele lui Dimitrie Cantemir (*Divanul sau gălceava înțeleptului cu lumea, Descrierea Moldovei, Hronicul vechimii moldo-vlahilor*), continuând cu cele ale lui Bogdan Petriceicu Hasdeu (*Istoria critică a românilor, Etymologicum magnum romanicae*) sau Dimitrie Gusti, altfel spus, spiritele enciclopedice ale culturii românești.

În studiul *Interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea, factori de creștere a calității învățământului universitar*, Aurel Jula menționează că există mai multe niveluri de întrepătrundere a disciplinelor, pluridisciplinaritatea sau multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea.

Multidisciplinaritatea presupune abordarea unei teme din perspectiva mai multor discipline. Spre deosebire de multidisciplinaritate, interdisciplinaritatea *presupune fenomene, concepte și legi generale comune mai multor discipline ce analizează în contexte cât mai variat posibile, pentru a evidenția fațetele multiple și posibilitățile de aplicare a lor în sfera diverselor discipline¹*, favorizând transferul cunoștințelor dintr-o disciplină în alta, iar transdisciplinaritatea este o formă superioară a interdisciplinarității, presupunând *concepte, metodologie și limbaj care tind să devină universale (teoria sistemelor, teoria informației, cibernetica, modelizarea etc.)¹*.

Metafora lumii în așteptare pare cea mai potrivită situației în care se plasează sistemul de învățământ al momentului. Apariția noilor planuri cadru, adoptate pentru gimnaziu și în așteptare pentru liceu, răspunde unei necesități de racordare a învățământului cu lumea pe care o trăim, respectiv de configurare a unui nou sistem, fondat pe valorile lumii actuale.

Lumea în care trăim și pe care o trăim presupune tratarea acesteia transdisciplinar, constructul lumii implică transdisciplinaritatea ca manieră de afirmare și, în același timp, de interogare a ființei umane, facilitând sistemele de gândire deschise. Și aceasta se

întâmplă în contextul în care omul devine din ce în ce mai mult o ființă insulară, în ciuda faptului că trăim într-un spațiu al manifestării unei multitudini de posibile forme de comunicare.

Potrivit raportului elaborat de Comisia Internațională a Educației pentru secolul al XXI-lea, aparținând de UNESCO, citat de Basarab Nicolescu în lucrarea sa, patru elemente sunt fundamentale pentru un sistem nou de educație: *a învăța să cunoști, a învăța să faci, a învăța să trăiești alături de ceilalți și a învăța să existe¹*. Autorul propune în continuarea citării „celor patru piloni” ai educației explicarea lor. A învăța să cunoști, explică Basarab Nicolescu, reprezintă învățarea metodelor prin care se pot identifica punțile dintre cunoștințe, dar și dintre cunoștințe și semnificațiile lor în viața noastră și, mai mult, dintre acestea și interioritatea noastră. E, în fond, o formă de înțelegere a relațiilor ascunse ale lumii și de înțelegere a ființei prin relaționare cu elementele lumii. A învăța să faci înseamnă a dobândi o „meserie întrețesută”, legată de alte meserii, învățând și valorificând mai apoi creativitatea și asigurând echilibrul dintre ființa interioară și cea exterioară. A învăța să trăiești împreună cu ceilalți presupune asumarea și respectarea regulilor unei colectivități, nu doar acceptându-l pe un Celălalt, ci încercând să te regăsești în Celălalt. Nu în cele din urmă, *A învăța să fim este și o învățare permanentă a elevului de către dascăl, dar și dascălului de către elev¹*.

Înțelegând contextul în care ne plasăm, dar mai ales perspectivele ce se deschid educației românești, au fost gândite o serie de concursuri și olimpiade care să valorifice și să promoveze inter și transdisciplinaritatea, facilitând și „reînvățarea” comunicării, prin redescoperirea celui de alături, dar și afirmarea elevilor ca ființe culturale.

Fiecare ființă se definește prin raportare la sacru, indiferent de modul în care acesta este perceput, sacrul este, parafrazându-l pe același Basarab Nicolescu, ceea ce ne unește. Într-o modernitate care se prefigura prin strigătul lui Nietzsche a se plasa sub semnul *morții* lui Dumezeu, într-o lume despre care André Malraux scria: *Secolul nostru, cu psihanaliza, a redescoperit demonii din om – datoria ce ne stă acum în față este de a-i redescoperi pe zei¹*, pluridisciplinaritatea sau multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea sunt posibile șanse de a descoperi frumusețea lumii.

Prof. dr. ADRIANA DUDAȘ-VASILE
Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin

¹ *Transdisciplinaritatea. Manifest*, București, Editura Polirom, 1999, p. 167.

² Aurel Jula, *Interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea, factori de creștere a calității învățământului universitar*, în „Noua viziune asupra calității europene”.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 154.

⁵ *Ibidem*, p. 162.

CHIMIA ÎN VIAȚA NOASTRĂ

De-a lungul anilor, încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au căutat modalități prin care să ajungă la rezultate mai bune în toate domeniile. Privind planul chimiei, deși ei nu puteau înțelege ce au realizat, oamenii preistorici descoperiseră îmbălsămarea mumiiilor, arte ale tămăduirii, iar alchimiștii se iveau cu teorii și studii noi. De-a lungul anilor, încă din cel mai vechi timpuri, oamenii au căutat modalități prin care să ajungă la rezultate mai bune în toate domeniile. Privind planul chimiei, deși ei nu puteau înțelege ce au realizat, oamenii preistorici descoperiseră îmbălsămarea mumiiilor, arte ale tămăduirii, iar alchimiștii se iveau cu teorii și studii noi.

Filosoful grec Aristotel încearcă să descopere piatra filosofală sau elixirul vieții. În secolul XVII se pun bazele chimiei experimentale. Galileo Galilei descoperă importanța experimentului științific în fizică, iar Robert Boyle duce la bun sfârșit teoria acestuia, punând baze în experiență și observație în domeniul chimiei. Urmează o perioadă înfloritoare în chimie, iar mai apoi, la începutul secolului XX, Marie Curie dă frâu liber perioadei chimiei contemporane.

De atunci, chimia naște noi ramuri ale științelor experimentale: chimia organică, biologia, industriile nucleare, iar din punct de vedere medical, natalitatea crește foarte mult datorită descoperirilor farmaceuticelor.

De altfel, astăzi încă se mai fac cercetări, iar chimia este foarte utilă în biologie- studiul fixării azotului de rădăcinile unor plante, studierea proceselor de fotosinteză, în industrie - producerea energiei electrice, în medicină- stabilirea duratei de viață a globulelor roșii din sânge, diagnosticarea unor boli sau tumori.

Chimia are atât părți bune, cât și efecte devastatoare. Unul dintre cei mai mari dușmani ai omului și ai vieții pe pământ ar fi poluarea aerului. Omul transformă natura în folosul său. Consumul mare de oxigen în diverse activități și eliminarea în aer a unui număr foarte mare de substanțe toxice duc la încărcarea atmosferei cu substanțe dăunătoare vieții. Poluarea aerului, a solului și a apei dăunează vieții plantelor, animalelor sau a omului, dar mai mult, pot duce chiar la dispariția unor specii importante de viețuitoare.

Câțiva poluanți gazeși ar fi dioxidul de carbon, eliminat în cantități mari atunci când expirăm, prin arderea combustibililor sau prin procese de fermentație. El nu este un gaz toxic, dar poate produce axfisiere. Monoxidul de carbon este un gaz rezultat prin arderea incompletă a cărbunilor.

Nu ne gândim aproape niciodată la cât de mult invențiile și inovațiile din domeniul chimiei tind să ne

condiționeze viața de zi cu zi: aceste realizări determină calitatea și cantitatea alimentelor de care dispunem și diversele modalități de transport; mai mult, căldura din casele noastre și viteza cu care ne recuperăm după o boală depind și ele de realizările obținute în activitățile de cercetare și dezvoltare din domeniul chimiei.

Alături de cele de mai sus, chimia pune bazele vieții noastre viitoare prin furnizarea de soluții alternative pe termen lung privind gestionarea energiei, protecția mediului și protejarea planetei noastre. Marile inovații introduse într-o gamă largă de domenii de cercetare produc efecte puternice atât asupra prezentului, precum și asupra viitorului nostru. Descoperiți mai multe informații despre o parte din inovațiile de azi și de mâine și despre inițiativele ecologice!

Chimia este o știință experimentală deoarece are la bază experimentul. Experimentatorul are nevoie neapărat, și înainte de toate, de două instrumente:

- ochi pătrunzători, care înregistrează toată diversitatea aspectelor manifestate în cursul desfășurării unui fenomen studiat;
- capacitatea de a pătrunde în esența celor constatate.

Ceea ce-ți stimulează fantezia este:

- figura în geometrie;
- calculul în algebră și analiza matematică;
- experiența în fizică și chimie, dar acestea nu fac decât să ajute fantezia, nu s-o înlocuiască.

Chimia este una dintre ramurile științelor naturii - alături de matematică, fizică și biologie. Mai mult ca oricare știință a naturii, chimia este legată de tot ceea ce ne înconjoară.

Viața oricărei celule vii nu ar fi posibilă fără intervenția unor procese chimice; în atmosferă, în mări și oceane, pe sol sau în adâncul pământului - se produc neconținut procese chimice care asigură lumii existența pe care o are. În plus, omul a învățat să reproducă aceste procese în uzine sau laboratoare, să descopere o mulțime de alte procese, care nu au loc în mod natural și care să-i asigure materialele de care are nevoie și pe care nu le poate găsi în natură.

Prin chimie, omul și-a făcut viața mai plăcută, și-a înțeles propria viață, s-a înarmat față de vitregiile existente sau viitoare. În ultimii ani a crescut interesul și dorința oamenilor de a înțelege forțele majore care le controlează viața. Ei își dau din în ce mai mult seama de importanța înțelegerii și aprecierii la justa lor valoare a forțelor naturii și a caracterizării corecte a lumii materiale.

Chimia modernă a contribuit substanțial la creșterea calității vieții, prin elaborarea în condiții

avantajoase a unei game largi de materiale: materiale plastice, săpunuri, detergenți, medicamente, alimente prelucrate, îngrășăminte, combustibili nucleari etc.

Bibliografie:

1. C.D. Nenițescu Chimie organică, vol.1 și 2, ed. VIII-a, Editura Didactica și Pedagogica, București 1973
2. M. Avram „Chimie Organică”, vol. 1, ed. II, Editura Zecasin, București 1999.
3. J. B. Hendrickson, D. J. Cram, G. S.

Hammond „Chimie Organică”, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1976

4. S. Mager, „Chimie Organică”, partea I-a, vol. 1, curs litografiat U.B.B. Cluj-Napoca, 1992
5. S. Mager, D. Kovacs „Curs de Chimie Organică”, partea I-a, vol. 2, curs litografiat U.B.B. Cluj-Napoca, 1994

Prof. LOREDANA CONCIATU
Școala Gimnazială Constantin Daicoviciu

EDUCAȚIA NONFORMALĂ ȘI ACTIVITATEA ÎN REDACȚIA UNEI REVISTE ȘCOLARE

Introducere

Conceptul de educație nonformală a apărut la sfârșitul anilor '60, ca o completare a educației predate în școli și universități. Specialiștii au dezbătut multă vreme rolul și valoarea educației nonformale, însă Sylvia Scribner și Michael Cole au fost primii care au argumentat că procesul prin care învățăm cele mai multe lucruri de-a lungul vieții este nonformal și au dat ca prim exemplu învățarea limbilor străine. Pe scurt, educația nonformală se face prin activități, nu prin cursuri, și are loc, de cele mai multe ori, în afara instituțiilor de învățământ. Treptat, valoarea educației nonformale a început să devină tot mai mult recunoscută, iar UNESCO a definit-o în anul 1997 drept „activități educaționale organizate și susținute, care nu corespund exact cu ceea ce numim educație formală. Aceasta poate fi realizată în cadrul sau în afara instituțiilor de educație și se adresează persoanelor de toate vârstele (...) Educația nonformală nu urmează un sistem ierarhizat și poate diferi ca durată, fără a implica în mod obligatoriu certificarea rezultatelor învățării”.

Profesorul între educație formală și nonformală

Urmărind starea de fapt din învățământul românesc, observăm câteva aspecte, precum programe școlare stufoase, care nu au reușit adaptarea la cerințe sociale sau la nevoile societății, planuri-cadru care permit în mică măsură dezvoltarea unor competențe de transfer, ce ne fac să căutăm soluții pentru eficientizarea actului didactic.

Planul pe care l-am urmărit pentru a completa actul didactic normat și pentru a stimula participarea conștientă a elevilor la formarea lor a vizat acțiuni, proiecte, activități, competiții participare la cercuri și cluburi ale elevilor în care fiecare educabil să fie pus în valoare și să își poată dezvolta creativitatea. Acțiunile de acest gen au fost și sunt o continuă provocare pentru toți, profesori și elevi, deoarece îi determină să se analizeze mereu, feedback-ul fiind imediat.

Resursele la care am apelat și apelăm au fost variate, dar înainte de toate, trebuie menționate

resursele umane care sunt esențiale: elevii și profesorii - aceia care nu se mulțumesc să primescă și să transmită niște informații, aceia care înțeleg că prin strădania fiecăruia se pot face lucruri de calitate, aceia care nu acceptă totul de-a gata și caută mereu alte drumuri și alte căi spre cunoaștere. În activitățile de cerc am putut experimenta, am putut inova, încercând continuu să ne pregătim cu toții pentru lumea din afara școlii. Înscrierea și participarea elevilor la activități de cerc au arătat dorința lor de a găsi în școală și altceva, care să le asigure șanse sporite pentru integrarea în comunitate.

În general, proiectele pentru activitățile de club sau cerc al elevilor sunt gândite pentru un an școlar, însă ele se prelungesc și ca urmare a implicării conștiente a tinerilor, care nu vor să renunțe la ceva ce au construit prin forțe proprii. Întâlnirile de lucru, săptămânale, sau în funcție de proiectele în care sunt implicați, vădese atenția acordată de toți acestor activități din care nu de fiecare dată reușești să vezi rezultatul, exercițiul în sine de imaginație și de creativitate fiind un câștig.

Avantajele unor asemenea demersuri sunt evidente:

- dezvoltarea personalității elevilor (teoria inteligențelor multiple);
- conștientizarea efortului pe care ar trebui să-l depună tânărul pentru sine;
- angajarea în scenarii care să-i ofere perspective multiple asupra educației și evoluției sale.

Dezavantaje ar fi:

- activități cronofage;
- încurajarea unei percepții greșite despre propria persoană.

Participarea elevilor la cercuri și cluburi

Cercurile literar-artistice aduc o mare contribuție la descoperirea și stimularea talentelor și aptitudinilor elevilor, la cultivarea interesului și pasiunii pentru literatură și artă în genere, la educarea elevilor pentru folosirea utilă și plăcută a timpului liber, la dezvoltarea imaginației creatoare și a sensibilității artistice, la inițierea lor în sarcini de muncă și responsabilități, la stimularea inițiativei și independenței în acțiune.

Eficiența activității în cercurile literar-artistice este condiționată, printre altele, de trei factori mai

importanți: *profesorul* conducător de cerc, *elevii* participanți și *organizarea* cercului.

Cercurile literar-artistice care se pot organiza sunt numeroase: cercul de literatură, cercul de creație (clubul școlar), cercul dramatic etc. Forma de bază a activității într-un cerc sau club al elevilor este ședința de lucru. Membrii clubului sau participanții la întâlnirile de lucru au oportunitatea de a-și verifica și completa informațiile, de a dezbate pe marginea subiectelor anunțate, de a lucra, alături de ceilalți, pentru atingerea obiectivelor grupului și dezvoltarea competențelor personale. Alte forme de activitate, gândite punctual (vizite de documentare, schimburi de experiență etc.) aduc o deschidere benefică, reușind - prin educație nonformală – o implicare și dezvoltare conștientă a tinerilor.

Activitatea în redacția unei reviste școlare

Pentru elevul de liceu, calitatea de redactor al revistei școlare poate reprezenta o provocare și o cale de dezvoltare personală. Implicarea în apariția unei reviste se definește prin voluntariat, inițiativă susținută și încurajată de coordonatorul clubului/revistei. Pas cu pas, elevul – colaborator sau redactor al revistei – ajunge să-și dovedească sau să-și amelioreze competențe de comunicare, de relaționare, de management al timpului, să gestioneze situațiile de stres. Elevul, fiind ajutat să comunice – prin tot ceea ce implică pregătirea și apariția unei reviste, ajunge la împlinirea unor nevoi de exprimare, de formare ori dezvoltare. Astfel, comunicarea devine eficientă și, pe această cale, manifestarea lui liberă, favorizată de forța lui de a comunica, de încrederea că poate da limpezime și frumusețe ideii, trăirii, gândului. Profesorul îi declanșează cu pricepere și abilitate motivațiile de renunțare la neutralitate, de trecere de la starea de absență la cea de prezență în viața grupului, a societății.

La rândul său, elevul obligă educatorul să continue grija pentru "acordările" necesare la neîntrerupta lui devenire, trecere de la o etapă la alta a evoluției. Educatorului (profesorului coordonator) nu i se cere doar o recunoaștere a elevului de ieri, ci și o pre-cunoaștere a celui ce va fi mâine, încât orice recomandare pe care o va face se va efectua cu argumentele elevilor și cu racordare la contextul emoțional și intelectual al vârstei acestuia.

10 ani de revistă

Revista școlii *Amalgam* – revistă a elevilor, apărută la Colegiul Național *Traian Lalescu* din Reșița - a aniversat în decembrie 2013 zece ani de viață. Din inițiativa unor elevi de clasa a X-a și a dirigintei lor, a apărut în decembrie 2003 *revista școlii*, o revistă a elevilor scrisă și destinată adolescenților și tinerilor din liceu și nu numai lor. S-au perindat generații de redactori, au colaborat zeci de elevi ca paginile revistei să fie tot mai interesante. Activitatea în redacția revistei a presupus de-a lungul timpului descoperirea temelor de interes pentru tinerii fiecărei generații,

racordarea la nevoile comunității, deschidere spre nou și, mai ales, creativitate, imaginație și dăruire. Atât redactorii, cât și colaboratorii au avut ocazia să-și dovedească, să-și îmbunătățească competențele de comunicare, să colaboreze cu alți tineri, să învețe tehnici de redactare și de editare a unei reviste. În paginile revistei și-au găsit loc creații ale elevilor, desene și caricaturi, mărturii peste timp ale evenimentelor, ale devenirii liceului și elevilor lui. Interviuuri, reportaje, sondaje de opinie, mărturii ale schimbărilor petrecute în viața școlii se pot urmări în arhiva revistei devenită între timp o prezență vie și un brand instituțional.

La aniversarea celor 10 ani de la apariția primului număr al revistei a avut loc întâlnirea redactorilor din diverse generații și am putut aprecia cât de mult a influențat experiența de redactor dezvoltarea personală a celor care și-au acordat șansa de a-și asuma un rol în viața revistei. Din impresiile foștilor și actualilor redactori s-au conturat câteva beneficii / câștiguri pe care au ținut să le împărtășească celorlalți. Faptul că au fost în colectivul de redacție i-a ajutat: să-și dezvolte competențele de comunicare, să gestioneze eficient resursele umane și materiale, să-și organizeze munca, să finalizeze la timp sarcinile, să colaboreze în diverse contexte pentru respectarea termenelor și obiectivelor, să fie mai curajoși și perseverenți.

Așadar, se poate afirma că activitatea de membru al unui colectiv de redacție își atinge obiectivele regăsite în educația nonformală și ajută la dezvoltarea personală a tinerilor.

În loc de concluzii

În încercarea de a avansa câteva concluzii, nu putem ignora realitatea imediată, contexte de învățare, probleme sau piedici, pe care le descoperim în școala contemporană. Practica didactică ne oferă numeroase exemple – situații, condiții - care devin pentru mulți dintre elevi piedici în calea dezvoltării competențelor de comunicare, dar și în dezvoltarea personală potrivit unui curriculum adaptabil/personalizat. Piedici ar fi:

- colective de elevi supra-dimensionate (de peste 30 de elevi);
- conținuturi științifice stufoase care impun un ritm alert de studiu;
- programele examenelor de evaluare – rigide și încărcate;
- elevi cu personalități și stiluri de învățare diferite;
- influența mediului în interesul pentru performanță.

În demersul didactic – la orele de curs sau în activitățile extracurriculare – profesorul care își încurajează elevii să se exprime liber, să se implice în dezvoltarea personală, e nevoit să intervină (cu tact) în corectarea greșelilor, în eliminarea derapajelor, provocându-le atitudinea proactivă.

Plecând de la spusele lui Stephen Covey: *FELUL ÎN CARE VEDEM PROBLEMA ESTE ÎNSĂȘI PROBLEMA*, îndrăznim câteva concluzii:

- Se poate spune că nu există o singură cale de urmat în structurarea/ desfășurarea unei ore de curs/ activități didactice, iar profesorul este cel care ar avea șansa unei adaptări/ schimbări de paradigmă cu fiecare nou colectiv de elevi. Rigiditatea nu-și are locul în nicio activitate didactică în care profesorul este preocupat de formarea elevilor săi.
- Angajarea în activitatea de redacție a unei reviste/ activitate extracurriculare, participarea constantă, activă și interactivă reprezintă, în cele din urmă premise potrivite pentru dezvoltarea unor competențe de transfer, pentru progres și evoluție.
- Un demers didactic de succes nu înseamnă doar muncă intelectuală de calitate a profesorului, ci modalitățile prin care acesta reușește să-și determine elevii să preia și să personalizeze procesele cognitive, să transfere strategia de lucru asupra altor situații de învățare.
- Activitatea de redactor le oferă șansa elevilor să învețe din orice schimbare de

paradigmă, să transforme experiența de la clasă în abilități de comunicare, să schimbe paradigma, să vadă - să se exprime în sensul dezvoltării lor conștiente.

Bibliografie:

- Cucuș, Constantin - *Pedagogie*, Ed. Polirom, 2002, București
- Nicola, Ioan - *Tratat de pedagogie generală*, 2000, Ed. Aramis, București
- Marian D. Ilie - *Curriculum dezvoltări contemporane*, Timișoara, 2011
- C.N.C. - *Ghid metodologic. Aria curriculară limbă și comunicare*, 2002
- Alina Pamfil - *Metodica predării limbii și literaturii române*, Cluj, 2009
- Doug Lemov - *Teach Like a Champion*, Jossey-Bass Teacher, USA, 2010
- Stephen Covey - *Eficiența în 7 trepte sau un abecedar al înțelepciunii*, București, Ed. Allfa, 2002
- www.nonformalii.ro

Prof. ELENA IVAN

Colegiul Național Traian Lalescu Reșița

ELEMENTE DE GEOGRAFIE CULTURALĂ A COMUNEI EZERIȘ

Anii petrecuți sub dominația otomană, apoi, din secolul al XVIII-lea, sub dominația austro-ungară, colonizarea șvabilor, administrația maghiară, vecinătatea sârbilor etc., sunt numai o parte din factorii care au condiționat evoluția etno-culturală, în timp, a celor două sate componente ale comunei Ezeriș: Ezeriș și Soceni.

Casa țărănească

Arhitectura și modul de utilizare a spațiului interior al locuințelor au evoluat de-a lungul istoriei implicând numeroase schimbări datorate atât progresului tehnic cât și influențelor exterioare.

Casa tradițională specifică, încă, primei jumătăți a secolului nostru, stă sub influența austro-ungară. Casa avea temelie de piatră zidită în var nestins, prin utilizarea unei tehnici- pierdută astăzi- care avea ca rezultat o durabilitate extraordinară, similară betonului. Pereții erau din bușteni de lemn sau, mai târziu, din cărămidă crudă, văruiți în alb, iar acoperișul din șindrila, ulterior țigla. Stuful și paiele nu se foloseau decât la acoperișurile adăposturilor pentru animale. Ferestrele mici erau protejate cu obloane din lemn.

Interiorul caselor avea spațiul (cei 40-50 m²)

împărțit în trei camere și tindă. Intrarea în casă se făcea pe scările care conduceau mai întâi în tinda care se desfășura în fața a două dintre camere. Din tindă se ajungea în încăperea din mijloc, mai mică și cu funcțiunea de „vatră”, adică de bucătărie și afumătoare, deoarece tavanul lipsea, iar într-un colț al încăperii se găsea vatra focului și țestul/ cuptorul.

Din bucătărie, prin lateral, spre stânga și spre dreapta, se ajungea în celelalte două încăperi: cea de la stradă, camera bună, care era ținută pentru oaspeți și pentru păstrarea obiectelor de sărbătoare; cealaltă era folosită curent. Camerele erau podite cu scândură, aveau mobilier destul de simplu, iar pereții erau albi. Sub tindă și una din camere se afla pivnița, amplasată în funcție de înclinarea terenului pe care era construită vatra.

Pe măsura apariției și a producerii pe scară largă a materialelor de construcție moderne, acestea au înlocuit treptat materialele de construcție tradiționale. În funcție de posibilitățile materiale, nevoile și gusturile oamenilor, casele au început să-și piardă caracteristicile descrise anterior. Casele *moderne*, actuale, sunt mai spațioase, mai înalte, mai împodobite, mai bine utilizate etc. Unul dintre aspectele care s-a conservat în timp și merită remarcat, este construirea casei din două corpuri de clădire cu zid de fațadă (la stradă) și acoperiș comune. Curtea toată este împrejmuită cu zid în loc de gard, iar intrarea din stradă se face printr-o poartă amplasată în zidul dintre cele două corpuri de clădire. Acestea din urmă au ca funcțiuni, unul - casa (cu sobele) de

locuit, celălalt - cămara în care se păstrau prunele pentru fermentare, *bucatele* (grâul, boabele de porumb, mălaiul, făina), sarea, unele obiecte mai mari (unelte, vase etc). Actualmente, în multe gospodării, cămara a căpătat alte utilizări.

Portul popular

Ținând seama de faptul că și satul Ezeriș și satul Soceni se află foarte aproape de municipiul reședință de județ - Reșița și de orașul Bocșa, amândouă centre industriale, ținând cont de evoluția economico-socială de după al doilea Război Mondial și mai ales după Revoluția din Decembrie 1989, cea mai mare parte a îndeletnicirilor, obiceiurilor și tradițiilor a fost uitată. Vremurile moderne au eliminat aproape total portul popular tradițional, acesta nemaifiind folosit nici măcar în zilele de mare sărbătoare. Rar se mai găsesc prin dulapurile bătrânilor astfel de obiecte de îmbrăcăminte.

În trecut, portul popular bărbătesc era reprezentat de cămașa albă, lungă până aproape de genunchi, țesută din bumbac sau din fuior de cânepă, împistrită sau nu, strânsă în talie cu brăciră sau cu brâu, de multe ori lucrătura acestuia fiind în cele trei culori naționale. Peste cămașă purtau un laibăr, iancăr sau șubă, în funcție de anotimp sau vreme. Pantalonii erau izmene albe, largi, sau cioareci de lână albi sau negri. Ca încălțăminte, bărbații purtau opinci din piele de bou sau cizme. La opinci se foloseau curele din piele până la genunchi și obiele sau ciorapi lungi. Acoperământul capului era pălăria sau clăbățul din piele de miel.

Portul femeiesc era alcătuit de asemenea din piese specifice: pe cap se purta ciapsa, un fel de batic legat strâns la ceafă și cărpa împistrită. Cămașa avea ciupagul cu fodor și cu ciucuri, frumos lucrat cu împistrituri, iar poalele erau lungi și albe. Peste cămașă se îmbrăca un fel de vestă neagră numită laibăr și cotrințe frumos și bogat ornamentate. În picioare, femeile purtau ștrimfi, adică ciorapi și opinci, iar mai târziu papuci cu tureac.

În prezent meșteșugurile țesutului, croitului și împodobitului hainelor, al cojocăriei și al confecționării încălțămintelor, țesutul ponevilor (păturilor) au dispărut. Se mai păstrează doar scărmanatul și torsul lăunii, precum și tricotatul, căci nimeni nu mai cultivă acum cânepă și nu mai țese la războiul de țesut. Toată lumea preferă să cumpere haine și încălțăminte produse industrial.

Obiceiuri și tradiții

Chiar dacă viața modernă a avut ca rezultat uitarea sau pierderea unor aspecte legate de arta populară, altele privitoare la tradiții și obiceiuri, s-au conservat într-o formă mai mult sau mai puțin apropiată de cea inițială. Obiceiurile sunt transmise din generație în generație, fiind manifestări care îmbină deopotrivă credințele religioase cu experiența, observațiile și regulile stabilite în procesul muncii. Majoritatea obiceiurilor religioase sau legate de

muncă se regăsesc și la alte comunități din regiunea Banat. Locuitorii celor două sate ale comunei Ezeriș au mai adăugat uneori sau au transformat ori adaptat aceste obiceiuri la specificul local.

Nașterea unui copil este un prilej de bucurie pentru întreaga familie. În cazul nașterii unui băiat, bucuria e și mai mare, căci aceasta înseamnă că nu va pieri *stâlpul și numele casei* cel puțin încă o generație. Și pentru ca femeile să poată avea copii, să ducă sarcina cu bine și să nască ușor, se făceau descântece pentru *dezlegarea ursitei*. Cine vedea pruncul pentru prima dată până la botez, trebuia să-i dea bani urându-i: *Eu îți dau bani, Dumnezeu să-ți dea ani!* Botezul se face la Biserica de către preot - la ortodoksi, sau la râu - la sectanți. Participă obligatoriu părinții, nașii și moașa, sau baica. La botez, copilul mai primește, de regulă, încă un prenume pe lângă cel din certificatul de naștere.

În cazul *morții*, după ritualul obișnuit, mortul este spălat, primenit și așezat pe masă, moment în care începe priveghiul. Din momentul *ieșirii sufletului* se aprind lumânări care trebuie să ardă neîncetat până la acoperirea cu pământ a sicriului. Mortul este păzit tot timpul de cel puțin două persoane, care au sarcina de a înlocui lumânările pentru ca ele să lumineze tot timpul, iar sufletul răposatului să nu rămână în întuneric, să nu intre pisici în camera de priveghi, căci ele sunt simbolul diavolului. Mortul este bocit de către femei, de regulă rude sau prieteni, iar în ultima dimineață în care corpul mai stă în casă, i se cântă *Cântecul zorilor* - din versurile căruia răzbesc durerea și regretul despărțirii de cel care va fi dus la cimitir pentru veșnicie.

În ziua înmormântării sicriul este dus la biserică pe rute ocolite, cu opriri la răscrucile drumurilor, unde preotul spune rugăciuni pentru sufletul mortului și, mai nou, vorbește și despre regretul despărțirii de decedat, al rudelor, prietenilor, vecinilor, care își cer astfel și iertare față de acesta. O astfel de cuvântare se plătește preotului. La biserică, preotul săvârșește liturgia și prohodul, apoi mortul este dus la cimitir. După punerea în mormânt, participanții aruncă peste sicriu monede (rudele) și pământ, fiind invitați apoi la pomană. Următoarele pomeni se fac la șase săptămâni, șase luni și un an. Timp de șapte ani este interzis să se umble la mormânt sau sicriu, după care în aceeași groapă se admite punerea altui decedat, aspect neglijat astăzi din cauza modificării caracteristicilor gropii, care nu se mai sapă în pământ, simplu, ci este înlocuită de groapa zidită sau de cavou. Rudele apropiate poartă haine negre sau însemne de doliu. În general, obiceiurile legate de înmormântare nu au suferit schimbări esențiale până în prezent, aceasta fiind o mărturie a păstrării tradițiilor de către localnici.

Ceremonia nunții - ritualul nunții, în esență, a rămas același. Unele obiceiuri însă, s-au modificat, fiind supuse influențelor moderne. Tradițional, nunta era precedată de peșit și căpară (sau logodnă). Aceasta se făcea în cadru restrâns, numai la domiciliul

viitoarei mirese. La nuntă era invitat tot satul, jocul se desfășura mai întâi în fața bisericii, apoi și la domiciliul unuia dintre miri. Uneori, a doua zi, se ținea și la celălalt. Cinstea și darul se strigau la cel care organiza nunta. Muzica era asigurată de taraful local și/sau de vestiiții țigani muzicanți din Caransebeș. Astăzi, nunțile se fac cu muzicanți aduși și din alte părți ale regiunii Banat și cu soliști cunoscuți, în repertoriul acestora fiind incluse pe lângă cântecele populare vechi, autentice și cântece noi tip kitsch. Nunta putea să dureze o zi sau două, iar în a doua zi după nuntă se ținea gostia, un fel de continuare a nunții, dar cu invitați puțini, de regulă rude și prieteni foarte apropiați.

La nunțile de demult invitații veneau cu tacâmurile de acasă și serveau de obicei un papricaș și niște colaci. În prezent, masa se organizează după moda de la oraș. Băutura de bază a rămas țuica sau răchia.

Obiceiuri legate de muncă și de viața de zi cu zi

Din bătrâni se păstrează obiceiul de a face cruce pâinii înainte de a se începe.

La nașterea unui vițel, copiii erau invitați să mănânce *curastă*. Puși la masă, copiii erau acoperiți cu o pătură și loviți ușor cu o joardă de către o femeie din casă, întru sănătatea vițelului.

Mersul cu pomană la vecini, cu ocazia unor sărbători religioase importante este o tradiție care se mai păstrează și astăzi, *pomana* fiind reprezentată de produse alimentare specifice sărbătorii și momentului anului (ex. colaci, ouă roșii, cârnați, mere etc.).

De Crăciun, finii aduc nașului straița (traista) cu lopăcița (un picior de porc afumat), adică merg cu plocon, sau cadou la aceștia.

Alte obiceiuri sunt legate de ceremonia prin care doi tineri, prieteni foarte buni se fac frați de cruce, colindatul de Crăciun, sărbători precum Paștele, rugile - care se țin de Sfinții Petru și Pavel (29 iunie) la Soceni, Ispas (Înălțarea Domnului), Sfânta Maria (15 august) la Ezeriș, Sf. Ilie, Blagoveștenia și Sărbătoarea Babelor etc., obiceiuri concretizate prin utilizarea de formule speciale de salut, prin pregătirea anumitor feluri de mâncare, prin folosirea anumitor obiecte în moduri precise, cu scopul de a fi ferit de unele necazuri sau de a avea noroc, sănătate, bunăstare etc.

De asemenea, înțelepciunea populară s-a păstrat până astăzi, fiind transpusă în propoziții sau fraze concentrate și transmisă oral.

Prof. GEORGETA RAICU

Colegiul Național Traian Lalescu Reșița

TURISMUL – O ALTERNATIVĂ A ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE

La aproape trei secole din existența sa, Oravița, situată în partea de sud – vest a județului Caraș – Severin și a țării, într-o zonă geografică având un pitoresc specific montan, se numără printre cele mai pătrunsă de istorie orașe de pe teritoriul Banatului. Istoria sa își are obârșiile în filele de calendar ale anului 1717, când documentele vremii consemnează existența unui număr de 77 de gospodării în vatra actualii așezări.

La Oravița poți ajunge fie cu trenul, plecând din Timișoara (prin Berzovia), fie cu mașina, pe șoseaua asfaltată ce leagă Timișoara (prin Deta - Lățunaș) de Oravița.

Dacă plecăm cu trenul, facem o haltă mai mare în Berzovia, una din puținele localități din țară ce-și mai păstrează anticul nume. Spre Oravița, linia ferată șerpuește printre coline și gări cu nume pitorești: Tirol, Doclin, Surduc. În împrejurimile Surducului se află castrul roman Centum Pudei „o sută de puțuri”, așezare minieră pe drumul Berzoviei daco – romane. De aici, însoțit de hectare de viță – de – vie, trenul coboară spre satul Comorâște, răsfirat pe o coastă lină. Drumul roman (cel actual în mare parte) continuă spre una din cetățile lui Decebal, Arcidava (Vărădia), pentru cucerirea căreia romanii au dat una din cele mai grele lupte. Ne continuăm călătoria cu trenul printre coline și livezi de: pruni, meri, cireși, trecem râul Cărașului și paralele cu podul de cale ferată

vedem podul Mariei Tereza legând de la un mal la celălalt, vechiul drum de țară, în preajma Greoniului, și în sfârșit apar în față munții, munții de deasupra Maidanului și ai Aninei, în vreme ce splendidul viaduct aruncat peste două văi ne vestește că suntem aproape de Oravița.

La câteva minute, trenul oprește în gara Oraviței, cea mai veche din țară, construită din 1849. Orașul, lung de peste 7 km, este așezat într-un defileu muntos, care-i sporește liniștea și frumusețea. După cum o dovedesc construcțiile miniere caracteristice, uneltele găsite pe dealurile din apropiere, romanii au avut aici exploatări de minereu de fier, puțurile și galeriile fiind mai apoi exploatate de turci și austrieci. Aceștia din urmă dau o dezvoltare mai mare așezării, ridicând în 1718 primul furnal din Banat.

Azi ești mai întâi tentat să vizitezi TEATRUL, *PERLA ORAȘULUI NOSTRU*, construcție terminată și inaugurată la 01.07.1817 cea mai veche construcție din România și din sud – estul Europei, clădire cu aspect sobru, echilibrat, cu o sală de spectacole decorată cu: ghirlande și elemente florale, în cel mai autentic baroc vienez târziu, declarată monument istoric din 1957. Aici au evoluat trupe celebre din: Viena, Berlin, Paris, Budapesta, formații: italiene, germane și chiar rusești. Dar, mai ales, pe această scenă au jucat trupele românești ale lui Pascali și Matei Milo. Aici se afla până mai ieri iscălitura lui Eminescu. „Crai Nou”, nemuritoare operă a lui Ciprian Porumbescu, a avut premiera într-un teatru stabil, aici, la 7 ianuarie 1889, tot aici concertând mai târziu și George Enescu. La 30 august 1868 în prezența lui Mihai Eminescu, trupa lui Mihail Pascaly a oferit orăvițenilor pentru prima dată o seară teatrală cu

artiști români din București.

Cu zidirea teatrului, primul teatru zidit din piatră în sud – estul Europei, după planurile concepute la Viena, a fost însărcinat inginerul orăvițean Ion Niuny, iar lucrările de decorare și amenajare interioară au fost conduse de pictorul Francisc Knee, având ca bază proiectele întocmite de Platzger (acesta luând ca model sala Burgtheater – lui din Viena).

Plecând din Oravița cu mașina, coborâm în Sasca Montană și o luăm în susul Nerei, cu apele limpezi în care hălăduiesc liber mreșe, clenii și păstrăvi. Dincolo de datul Sasca Română valea începe să se îngusteze și în curând cărarea urcă și se transformă în tuneluri tăiate în piatră, iar la peste 50 de metri mai jos, apa râului izbește în stâncă. Majoritatea acestor drumuri au fost construite și folosite de acum trei secole de către turci, în scopuri comerciale și strategice. În jur, peisajul este variat. Pe drum se întâlnesc nenumărate peșteri de un mare interes speologic. Cheile Nerei se dezvăluie astfel treptat ca fiind neîntrecute în lungime și sălbătice. După ce cunoști, la capătul lor pe malul stâng al râului Lacul Dracului, curios monument al naturii, îți propunem, călătorule, să nu pleci din această zonă până nu faci o excursie la Ochiul Beilui, izvorul spumegatului Bei, unul din principalii afluenți ai Nerei. Ochiul Beilui este un lac montan, cu apă cristalină, iar în apropiere se află câteva cascade și rezervația naturală Pădurea Beușnița, unde conviețuiesc, datorită climei blânde, de specific mediteranean, smochinul, alunul turcesc, lealeua sălbatică și altele.

Consemnăm o legendă din partea locului referitoare la originea lacului Ochiul Beilui. De mult, tare de mult un bei crud stăpân al locurilor, se îndrăgosti de o fată de cioban, cerșind îndelung dragostea cu vorba și cu bogățiile orientului. Respins de fiecare dată, a răpit-o în cele din urmă pe frumoasa neînduplecată, hotărât s-o ducă în Turcia. În ziua sorocită, însă, fata l-a pândit și s-a aruncat sub picioarele calului în galop, murind. Beiul a plâns mult și amar, iar din lacrimile lui s-a născut lacul, de formă exactă cu numele ce-l poartă.

Nu întâmplător, sectoarele de Chei ale râului Nera și ale pârâului Bei, masivul Pleșiva, cu abrupturile sale calcaroase, Valea Beușniței, cu patul albiei compus din marmite și depuneri de carbonat de calciu, cascadele Beușniței, Izbulul Iordanului, lacurile carstice unicat din țară (Ochiul Beilui și Lacul Dracului) cu numeroase cârșii, peșteri și avene, sunt ocrotite de lege și trebuie să fie ocrotite de noi toți.

Datorită frumuseții naturale unice, datorită unor formațiuni carstice spectaculoase, râul Nera parcurge un traseu printre pereți abrupti, alternând cu poieni mai largi. La toate acestea se adaugă specii rare și foarte vechi de plante și animale, motiv pentru care acest areal s-a bucurat de interesul oamenilor de știință, astfel că în 1954 a fost decretată Rezervația Științifică Beușnița, iar în 1973 arealul rezervației s-a întregit cu suprafețele cuprinse în Cheile Nerei – Valea Rea, adevărată gură de rai. Ulterior în 1990 se

reglementează statutul acestei rezervații ca făcând parte din parcul național cu același nume: Parcul Național Cheile – Nerei, format din Cheile Nerei – Beușnița, Valea Ciclovei – Ilidia, Cheile Șușarei, Bigăr, Liciovea, Ducin. Parcul Național Cheile Nerei se numără printre cele 13 existente în țară, iar Rezervația Cheile Nerei-Beușnița, printre cele 34 de rezervații naturale.

Predominantă este circulația maselor de aer din vest și sud-vest, cu precipitații bogate și vânturi locale. Între acestea, Coșava este cunoscut ca fiind vântul cu intensitatea cea mai mare din țară (peste 40 m/s). Acesta, bătând pe principiul tornadelor, degradează biotipurile din partea de vest și sud-vest a rezervației.

În împrejurimile orașului Oravița, din sud-vestul României, peisajul domol al dealurilor și depresiunilor trece treptat la cel al munților. Culmile calcaroase ale Munților Aninei străjuiesc localitatea Ciclova Montană, din apropierea orașului prin două masive cu altitudini de 1 000 m, bine împădurite. Formând un adevărat ținut carstic, Muntele Rolul (978 m) și Muntele Simionu (899 m) prezintă numeroase abrupturi stâncoase, grote și peșteri. De sub steiurile stâncoase își adună apele râul Ciclova care, după ce străbate cele două localități surori, Ciclova Montană și Ciclova Română, își unește apele cu Carașul.

Dintr-o poiană de la marginea localității Ciclova Montană, un drum lejer, în urcuș ușor, prin pădure, se ajunge la Mănăstirea Călugăra. În lungul pârâului cu ape repezi al Călugărului, drumul este marcat prin numeroase icoane, cruci și mici locuri de popas.

Biserica a fost ridicată pe locul peșterii descoperite în 1859, pe locul unde s-au descoperit moaștele unui sihastru. Mănăstirea Călugăra s-a numit la început *Mănăstirea Călugăra* atât în actele oficiale cât și în vorbirea poporului. Denumirea de *Călugăra* provine de la faptul că aici s-ar fi adăpostit multă vreme, într-o peșteră, un pustnic (călugăr). Nemții coloniști însă i-au spus Mănăstirii: *Kalugera*. Potrivit unor vechi credințe, mănăstirea este construită pe un loc considerat sfânt, iar izvoarele din jurul lăcașului monahal au puteri tămăduitoare.

Sfințită la 1 octombrie 1 861, biserica are hramurile Acoperământul Maicii Domnului (1 octombrie) și Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie).

În naos, alături de icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului curge izvorul tămăduitor, ca un flux nesfârșit de evlavie și credință. În biserică se păstrează o parte din moaștele călugărului descoperite în peșteră.

LEGENDA: Mânându-și turma de oi prin desișurile pădurii, ciobanul Iancu Cârlovan, a poposit pe Valea Călugărului. Într-una din zile, la asfințit, a auzit cântări sfinte de undeva, din pădure. Speriat, a adunat oile și a coborât spre sat. A doua zi a revenit împreună cu un bătrân și amândoi au auzit cântările îngerești, venind din stânca de la capătul văii. Cercetând locul, au descoperit un izvor, l-au marcat cu o cruce și au așezat o icoană a Maicii Domnului. În scurt timp, Valea Călugărului a devenit loc de

pelerinaj. Credincioșii din tot Banatul veneau aici să audă cântările din stâncă, să ia apă de la izvor, cu nădejdea că se vor vindeca de diferite boli. Ei puneau în arbori cruci și icoane deasupra cărora la marile sărbători aprindeau candelă, ca într-un adevărat lăcaș în mijlocul naturii. Într-una din zile, printre credincioșii veniți la izvorul de pe Valea Călugărilor a fost și tânărul teolog Alexei Nedici. La un moment dat, s-a auzit începutul Sf. Liturghiei. Credincioșii au ascultat în genunchi timp de o oră, apoi nu s-a mai auzit nimic. Mulți dintre bolnavii care au fost de față s-au vindecat.

Urmându-se firul de apă al izvorului, s-a descoperit o peșteră acoperită cu pământ și vegetație. În interiorul peșterii s-au găsit urme de locuire, câteva obiecte bisericesti, fiind o chilie gen biserică, cu un mic altar săpat în piatră. Aici se afla o icoană a Maicii Domnului, despre care se crede că ar fi fost adusă de la Muntele Athos. În peșteră s-au găsit moaștele pietrificate ale unui călugăr. Prin peșteră curgea izvorul de la care pelerinii luau apă tămăduitoare.

Despre icoana Maicii Domnului, descoperită în peșteră, se povestește că a fost dusă la biserica din Oravița, dar după câteva zile a dispărut. Căutându-se îndelung, icoana a fost găsită din nou în peșteră, fără să fi fost atinsă de mâna omenească.

Plecăm din Oravița spre Anina, ne urcăm din nou în tren. Linia ferată pe care o străbatem a fost construită în anul 1863, a doua ca vechime din țară (prima a fost construită în anul 1854, Oravița – Iam – Baziaș, trecând prin Biserica – Albă; a fost construită, în principal, pentru transportul cărbunelui la Dunăre). Este o capodoperă arhitectonică, Seemering-ului românesc, apreciere care ține cont și de condițiile tehnice de realizare din vremea respectivă.

Calea ferată de munte, prima de acest gen din spațiul românesc, pe traseul Oravița - Anina, lungă de 33,4 km, a fost inaugurată la 15 decembrie 1863 pentru transportul de marfă iar la 4 aprilie 1869 pentru călători. Liderul proiectanților este inginerul arhitect Karl Maniel, ajutat de o echipă formată din inginerul superior Erwin Lihosky, inginerul minier Josef Dullnig, inginerul Bach.

Aceasta linie are ecartament normal și o lungime de 33 km și cuprinde următoarele stații: Oravița (km 0); Brădișoru de Jos / Maidan (km 6); Dobrei (km 12); Lișava (km 16); Ciudanovița (km. 18.); Gârliște (km 25) și Anina (km 33).

Caracteristicile liniei: între stația Oravița și km 9 +000 are curbe cu raza minimă de 190 m și declivitate până la 8 ‰; între km 9+000 și stația Gârliște are curbe cu raza minimă de 102 m și declivitatea până la 21 ‰ și între Gârliște și stația Anina are curbe cu raza minimă de 102 m și declivitatea de 2 ‰.

Tipurile de locomotive admise pe această linie: locomotive cu abur, seria 50000; locomotive Diesel, seria 69000 cu transmisie electrică. Alte locomotive pot circula doar cu avizul Autorității Feroviare Romane. Se admite remorcarea trenului cu dublă tracțiune cu locomotive Diesel în ambele sensuri de mers, iar tracțiunea mixtă (locomotiva Diesel și

locomotiva cu abur) este permisă doar de la Oravița către Anina cu Dieselul așezat în capul trenului.

Calea ferată spre Anina urcă realmente și acesta e marele specific al ei, de la 218,7 m (Oravița) la 556,4 m (Anina), așadar o diferență de nivel de 337,7 m. La lungimea de 33,4 km, cele 14 tunele însumează 2084 m, viaductele în număr de 10 înseamnă alți 843 m din total, 9946 m sunt zidurile de sprijin, iar pe 21171 m s-au executat tăieri în stânca muntelui. Dincolo de faptul că, în general, s-a lucrat în calcare dure și compacte, între alte *izbânzii tehnice* trebuie menționate raza de curbură mică a traseului de numai 114 m, iar declivitatea e în unele locuri de numai 20 ‰, când limita minimală normală folosită de obicei ar fi de numai 150. Cel mai mare viaduct este Racovița, de 115 m lungime, 26,5 m înălțime și cu 11 deschideri. Tunelul Maniel, după numele inginerului, are 298 m, iar 660 m are tunelul de la Gârliște. Aici, tunelul are cea mai mică deschidere la portalul de la intrare, de numai 3,76 m. Tunelul Polom-Izvor are 290 m, Seiler (Jitinului) - 230 m, iar tunelul Dolhoff e lung de 112 m. El poartă numele arhitectului Johann Ludwig Dier Dollhoff, care s-a considerat vinovat pentru un prim eșec al perforării tunelului Gârliște unde cele două galerii nu s-au întâlnit din cauza unei devieri verticale de aproape 3 m, fapt pentru care s-a sinucis aruncându-se într-o prăpastie de pe unul din viaductele liniei.

În legătură cu tunelul de la Jitin o legendă a penetrat mentalul colectiv și s-a păstrat până azi. Există mărturii ale unor călători, în cei 150 de ani de existență ai căii ferate că, la orele amiezii, razele soarelui căzând pe o anumită piatră din portalul de la intrarea în tunel, creează imaginea luminoasă a Maicii Domnului cu Pruncul Iisus în brațe. Stația Gârliște are un sistem de garare prin manevre, trenul oprindu-se într-un tunel, apoi trece pe o linie orizontală, revenind în stație. În aceasta gară exista o *ciudățenie* – din cauză că terenul este în pantă, trenul intră mai întâi în tunel pentru a i se face macazul și apoi este împins cu spatele în stație, pe o linie orizontală. Dacă trenul vine din cealaltă direcție, intră în stație apoi pentru a continua drumul spre Oravița va reintra în tunel prin împingere și astfel se va schimba poziția macazului. Legat de aceasta stație se spune în glumă că *se intră odată și se iese de două ori*.

Între Maidan (Brădișoru de Jos) și Lișava se găsesc două viaducte dintre care cel de pe Valea Jitinului are 7 deschideri și o lungime totală de 130,8m. Deschiderea din mijloc a acestui viaduct are 31m și o construcție metalică cu o înălțime a stâlpilor de 37,18m, în timp ce deschiderile externe sunt boltite și curbate cu raza de curbură de 114m. Este cel mai mare viaduct construit pe întreaga linie și de remarcat este faptul că partea metalică a fost construită într-o zonă montană, fără macarale acum 130 ani.

Între Gârliște și Anina exista un viaduct în apropiere de Anina cu o lungime de 95,4m și o înălțime de 31,6m, porțiunea din mijloc fiind

executată din metal.

Să nu uităm că aceste *lucrări de artă* s-au desfășurat între anii 1860 - 1863 și au necesitat un volum de muncă impresionant din cauza terenului accidentat. Totodată trebuie să luăm în considerare că posibilitățile tehnice ce erau la dispoziția constructorilor în acea vreme erau limitate (nu se inventase încă dinamita). O călătorie cu trenul pe acest traseu este un deliciu pentru turiștii zilelor noastre. Frumusețea acestui traseu este unică în țară. Linia în lungime de 34 km trece prin depresiuni de calcar și peste prăpăstii amețitoare, străbătând 14 tuneluri, 10 viaducte și 10 km de ziduri de sprijin.

Conform Legii din 14 septembrie 1854 privind concesionarea resurselor subsolului bănățean și a căilor ferate, finalizate ori în lucru, către firme particulare, Austria vinde zona unui consorțiu, cu capital francez și austriac, K.u.k. Privilegierte Osterreichische Staats Eisenbahn Gessellschaft (StEG), cu aportul celebrei bănci a macedoromânului George Sina (care are filiale în Viena și Pesta), alături de Armestein and Esckes-Vien și Societé Génèrale du Credit Mobilier-Paris la o tranzacție de 200 de milioane de franci aur. Pentru grăbirea lucrărilor la calea ferată Oravița - Anina, noul proprietar a cheltuit 812.278 florini și 72 creițari, cifră exactă; preluată din documentul intrării obiectivului în administrarea StEG. Din 1891, statul maghiar răscumpără de la StEG, cu 9598560 forinți, cele două tronsoane de cale ferată Oravița - Baziaș și Oravița - Anina. În anul 1918 conform dispoziției Tratatului de Trianon, calea ferată Oravița – Anina trece în proprietatea statului român, fiind exploatată până azi de Administrația CFR.

Din Anina se pot face excursii minunate la Lacul montan Buhui și la Peștera Comarnic una din cele mai mari și mai frumoase din țară.

Așezare de un pitoresc deosebit ca și împrejurimile sale, **ORAVIȚA**, cea mică, dar plăcută ca zorile frumoase, cum o descrie în 1874 Iosif Vulcan, a rămas nu doar în amintiri. Ea este locul unde istoria și tradiția – fala și mândria cărășanului – și-au găsit și își găsesc împliniri.

BIBLIOGRAFIE:

1. Jurjica Timotei și colectivul - *Caraș – Severin*, Editura Sport – Turism, București, 1981
2. <http://www.oravita.ro/>
3. http://www.welcometoromania.ro/Oravita/Oravita_Teatrul_r.htm
4. SIM. SAM. MOLDOVAN, *Județul Caraș; I. BOTA, 130 de ani de la inaugurarea căii ferate Oravița-Anina*, în *Timpul*, IV, nr. 15 (782), sâmbătă 25 ianuarie 1993, p. 6

Prof. DIMITRIE BĂRBULESCU
Prof. LUCIA BĂRBULESCU
Liceul Tehnologic *Mihai Novac* Oravița

TEATRUL VECHI MIHAI EMINESCU din ORAVIȚA, JUD. CARAȘ-SEVERIN

LINIA DE CALE FERATĂ ORAVIȚA – ANINA

COLOCVIILE MIRCEA ELIADE SAU MULTIPLELE FAȚETE ALE UNEI VECHI COLABORĂRI

„A face din viața ta o permanentă bucurie - în pofida tuturor mizeriilor, și întunecimilor, și păcatelor, și neputințelor, și dezamăgirilor - iată o datorie adevărată a omului și a omeniei din tine.”

(Mircea Eliade)

Liceul Academic Româno-Englez *Mircea Eliade* din Chișinău a declanșat, începând cu anul 1995 o amplă acțiune cultural-științifică la care au răspuns inițial mai multe instituții și structuri locale. Semnul acestor întâlniri era punerea în discuție a operei literare și științifice a marelui savant al cărui nume fusese ales ca emblemă a liceului. *Manifestările cultural-științifice Mircea Eliade* au continuat de atunci în fiecare an la Chișinău, ajungând în aprilie 2016 la a XXI-a ediție.

Cu fiecare an *Manifestările cultural-științifice Mircea Eliade* de la Chișinău au crescut, dobândind prestanță și renume dincolo de granițele Moldovei: profesoara Veronica Postolachi, inițiatorea proiectului, luptătoare pe baricadele culturii și ale adevăratei învățături, a întins brațele și spre alte licee ce poartă numele lui Mircea Eliade din Sighișoara, din Reșița, iar apoi spre Nisporeni.

Prima colaborare din partea noastră, a reșenilor, a venit ca urmare a unei scrisori trimise de doamna Veronica Postolachi în 2003, adresată catedrei de limba română din școala noastră. Am luat în serios invitația și așa a apărut un studiu al elevei Lăcrimioara Brediceanu despre romanul *Șarpele*. Doar am trimis lucrarea la Chișinău, nu am participat efectiv la lucrări. Abia în anul următor am făcut și lungul drum de o zi și o noapte spre Chișinău, însoțită de elevele Mirela Miu și Loredana Roșca. Primul impact cu ceea ce se întâmpla acolo a fost puternic: nivelul științific foarte ridicat la care se lucrează, setea de cultură și cunoaștere a elevilor, biblioteca bine pusă la punct a liceului ne-au dat de gândit. An de an participând cu alți elevi ne debarasam de prejudecăți și vedeam că se poate trăi și altfel, adică în cultură. Fără să exagerez, zilele petrecute la *Manifestările cultural-științifice Mircea Eliade* de la Chișinău echivalează cu o purificare sufletească, cu un act de regăsire. La fel se întâmplă și cu sesiunea de comunicări științifice *Opera lui Mircea Eliade* de la Sighișoara, proiect inițiat de profesoara Mariana Gorczyka, unde am participat cu elevii la mai multe ediții. Să amintesc doar câteva

nume ale unor oameni de cultură invitați la aceste întâlniri de la Chișinău și Sighișoara: Mircea Handoca, Eugen Simion, Daniel-Cristea Enache, Mircea Tomuș, Mircea Muthu sau Mac Linscott Ricketts.

În 2005 am organizat la Reșița prima ediție a *Colocviilor Mircea Eliade* sub genericul *Mircea Eliade și modelul tinereții* (20-21 mai). Manifestarea culturală s-a bucurat de sprijinul Consiliul Județean Reșița, al Societății de Științe Filologice, al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural-Național a Județului Caraș-Severin, Centrului Județean Caraș-Severin pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale. Întâlnirea a avut ca invitați speciali o delegație a Liceului Academic Româno-Englez *Mircea Eliade* din Chișinău și o alta din Sighișoara de la Colegiul Național *Mircea Eliade*. Pe lângă sesiunea de comunicări științifice a elevilor au fost prezentate două recitaluri de poezie: *Octavian Doclin* (din partea reșițenilor) și *Arcadie Suceveanu* (din partea moldovenilor). De asemenea, a avut loc o întâlnire a elevilor cu membri ai Cenaclului literar reșițean *Semenicul* și lansarea cărții *Mircea Eliade și modelul tinereții* scrisă de Gheorghe Jurma special pentru această primă ediție a întâlnirilor de la Reșița. Vizita la Ocna de Fier, întâlnirea cu Constantin Gruescu și expoziția de flori de mină a încheiat prima ediție a colocviilor.

În 2007 s-a desfășurat a doua ediție a *Colocviilor Mircea Eliade* la Reșița cu subtitlul *Centenar Eliade*. Acțiunea complexă, a cuprins pe lângă sesiunea de comunicări o expoziție de carte *Mircea Eliade*, două recitaluri din creația poetilor reșițeni Liubița Raichici și Iacob Roman. Criticul literar Gheorghe Jurma, directorul Editurii Tim din Reșița a patronat un moment literar sub titlul *Sensul cărții la Mircea Eliade și cărțile editurii Tim. Mircea Eliade și modelul tinereții* (coord. Prof. Adela Schindler), volum cuprinzând lucrările de la prima ediție a Colocviilor, a fost lansat cu aceeași ocazie.

Ediția a doua a *Colocviilor Mircea Eliade* (Reșița, 9-10 mai 2007) a fost o manifestare organizată de Liceul Teoretic *Mircea Eliade* din Reșița cu sprijinul Primăriei Municipiului Reșița, al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural-Național a Județului Caraș-Severin, al Centrului Județean Caraș-Severin pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, editurii Tim și al Fundației Culturale *Octavian Doclin*. Reținem lucrarea lui Iacob Roman, consilier la Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural-Național a Județului Caraș-Severin despre model, ca și exegezele inedite venite de la Chișinău: Alexandru Cosmescu (*Alte spații - alte*

timpuri: Eliade Foucault) și Alexandru Bortnic (*Reflexii asupra publicisticii lui Eliade*). Sighișorenii Alina Zah, Loredana Filip, Septimiu Oprea au adus prin lucrările lor o perspectivă personală asupra lecturii operei lui Eliade. S-a remarcat lucrarea reșițencei Silvana Potocean (*Eliade: un om, un destin*), ca și contribuțiile elevelor: Mihaela Badea, Ionela Andreș-Lepa, Octavia Sandu, Mirela Pană, Oana Vâlcu sau Andreea Ivașcu. O secțiune aparte au constituit-o studiile unor profesori: prof. Lucian Știopu, de la Grupul Școlar *Mathias Hammer* din Anina, (*Mircea Eliade sau Discurs despre importanța înțelegerii*), prof. dr. Nicolae Borlovan de la Liceul Pedagogic *Constantin Diaconovici Loga* din Caransebeș, (*Nuvela La Țigănci – mesaj și semnificații*). De la Liceul Teoretic *Mircea Eliade*, Reșița, au participat prof. Sorin Oțelariu, (*Mircea Eliade – o soteriologie pentru postmodernitate*) și prof. Luminița Nicolaescu (*Dihotomia sacru- profan în opera lui Mircea Eliade*).

Influențele experienței indiene, labirintul ca formă de autocunoaștere, dragostea ca experiență-limită, căutările *adolescentului miop*, dar și angajamentele politice ale tânărului Eliade, sunt câteva dintre subiectele asupra cărora s-au aplecat elevii din Sighișoara, Chișinău și Reșița la a III-a editie a *Colocviilor Mircea Eliade* de la Reșița din martie 2011. Dintre evenimentele desfășurate în cadrul celei de-a treie ediții a *Colocviilor Mircea Eliade* amintim: lansări de carte (*Mircea Eliade și sensul culturii*, coord. Prof. Adela Schindler -volum ce cuprinde lucrările prezentate la ediția a II-a a *Colocviilor Mircea Eliade, Docliniana* a poetului Octavian Doclin), recitalul de poezie (al poetului Costel Stancu), expoziția de EX LIBRIS (autor: Ioan Bujor, bibliotecar la Biblioteca Județeană *Paul Iorgovici* Reșița), expoziția de carte *Mircea Eliade* (Gheorghe Jurma) de la Muzeul Banatului Montan din Reșița, deplasare la Oțelu Roșu și vizitarea Muzeului de Geografie Literară *Tiberiu Boșcaiu* (Liceul Bănățean, Oțelu Roșu), intervențiile la discuții ale criticilor literari Gheorghe Jurma sau Radu Cernătescu.

La a patra ediție a *Colocviilor Mircea Eliade la Reșița* (martie 2012) au răspuns aceiași parteneri deja fideli. Sesiunea de comunicări despre opera literară și științifică a lui Mircea Eliade a fost urmată de discuții, dar și de alte câteva evenimente menite să-i familiarizeze pe elevii și dascălii veniți de departe cu realitățile locului. Astfel a avut loc o deplasare la Oravița și vizitarea câtorva obiective culturale: Gara CFR (prima clădire pentru o stație de cale ferată din țară), Teatrul Vechi *Mihai Eminescu* (primul teatru din România), Farmacia Knoblauch (cea dintâi farmacie

minieră din țara noastră), Parcului Primăriei. La Teatrul Vechi *Mihai Eminescu* a avut loc un recital poetic al elevilor Liceului *Mircea Eliade* din Chișinău, iar trupa de teatru *Xenon* a e Liceului Teoretic *Mircea Eliade*, Reșița a interpretat un fragment din piesa *Păpușarul*, de Ciprian Ciuciu. Spicuim din programul general: lansări de carte (*Citindu-l pe Mircea Eliade*, coord. Prof. Adela Schindler, volum ce cuprinde lucrările prezentate la ediția a III-a a *Colocviilor Mircea Eliade*, Editura Tim, Reșița, 2012, dar și *Noțiuni de teorie literară*, de Veronica Postolachi, Editura Prometeu, Chișinău, 2010 sau romanul *Cadență pentru marș erotic*, de Mariana Gorczyca, Editura Limes, Cluj-Napoca 2010), vernisajul expoziției de grafică a lui Emilian-Papi Roșculescu, *Manifestările dedicate lui Mircea Eliade la Reșița, Chișinău și Sighișoara - remember, Vânătoarea de comori: descoperirea Reșiței pierdute*, concurs organizat de Consiliul Școlar al Elevilor Liceului Teoretic *Mircea Eliade* din Reșița.

Anul acesta s-au împlinit 30 de ani de la moartea lui Mircea Eliade moment marcat și de Colegiul Național *Mircea Eliade* din Reșița. În acest sens o delegație a colegiului a participat la *Manifestările cultural-științifice Mircea Eliade* de la Chișinău, ediția a XXI-a, (1-2 aprilie). Sesiunea de comunicări de la Chișinău moderată de neobosita doamnă prof. dr. Veronica Postolachi, a fost completată, în virtutea unei vechi tradiții, de alte momente cultural-artistice: recital de poezie, cunoașterea unor poeți din Moldova, dansuri, depunere de flori la bustul lui Eliade de pe Aleea clasicilor, excursii tematice.

În 18 aprilie, mai mulți elevi ai Colegiului Național *Mircea Eliade* din Reșița au participat la deschiderea *Expoziției de carte Mircea Eliade* organizate la Muzeul Banatului Montan din municipiu. Eliadiștii au demonstrat maturitate și erudiție prin discursurile despre personalitatea enciclopedică a lui Eliade: romanier, istoric al religiilor, orientalist, eseist, memorialist, dar și prin împărtășirea unor impresii de lectură personale, subiective. E aceasta o modalitate de a marca o personalitate a culturii române și universale care își leagă numele de Reșița măcar prin faptul că patonează o instituție de învățământ devenită între timp Colegiu Național.

Așadar, putem vorbi deja despre o frumoasă tradiție care s-a creat sub semnul studierii operei lui Mircea Eliade. Elevi din licee diferite ce poartă numele lui Mircea Eliade se întâlnesc an de an la Chișinău, alteori la Reșița sau Sighișoara. Un semn de speranță într-o lume care pare să-și piardă tot mai mult reperele este revenirea la lectură și la actul cultural în

2. CABINET METODIC

genere. Îmi place să cred că aceste manifestări literare trasează pentru adolescenții de azi un mod de viață, contribuie la formarea lor ca oameni de mâine sub semnul respectului reciproc, al seriozității intelectuale și nu în ultimul rând al prieteniei, valoare eternă a omenirii.

Prof. ADELA LUNGU-SCHINDLER
Colegiul Național *Mircea Eliade* Reșița

Chișinău, 2016, Biblioteca Onisifor Ghibu, Ediția a XXI-a

1995, Reșița, Prima ediție a colocviilor

2016, Chișinău, Alea clasicilor